

Богданова Анастасія Андріївна, Князева Юлія Станіславівна
студентки 3 курсу напряму підготовки «Правознавство»
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля
Науковий керівник: Підченко Т.В.
Старший викладач

НОВОВВЕДЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: ІНСТИТУТ УГОД

19.11.2012 року в законну силу вступив новий Кримінальний процесуальний кодекс. Новий КПК містить цілий ряд принципово нових інститутів і положень, яких раніше в кримінальному процесі не існувало. Яскравим прикладом таких нововведень є інститут угод. Розробники нового КПК розраховують на те, що введення даного інституту зможе допомогти розвантажити органи досудового розслідування і судові органи.

В ч.4 ст. 56 КПК України говориться про те, що на будь-якій стадії процесу потерпілий має право на примирення з підозрюваним, обвинуваченим і укласти з ним договір про примирення, що, у встановлених законом випадках, є підставою для закриття кримінального провадження. Процедура такого примирення прописана в Главі 35 КПК України.

Згідно ст. 468 КПК України у кримінальному провадженні можуть бути укладені два види угод:

- 1) угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим;
- 2) угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості.

Ст. 469 нового КПК передбачає укладення угоди про примирення за ініціативи потерпілого, підозрюваного чи обвинуваченого (щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої і середньої тяжкості та у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення) або угоди про визнання винуватості (щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої тяжкості, злочинів середньої тяжкості, тяжких злочинів та внаслідок яких шкода завдана лише державним чи суспільним інтересам). При цьому укладення угоди про визнання винуватості у кримінальному провадженні, в якому бере участь потерпілий, не допускається.

При вирішенні питання про укладення угоди про визнання винуватості прокурор зобов'язаний враховувати такі обставини:

- 1) ступінь та характер сприяння підозрюваного чи обвинуваченого у проведенні кримінального провадження щодо нього або інших осіб;
- 2) характер і тяжкість обвинувачення (підозри);
- 3) наявність суспільного інтересу в забезпеченні швидшого досудового розслідування і судового провадження, викритті більшої кількості кримінальних правопорушень;

4) наявність суспільного інтересу в запобіганні, виявленні чи припиненні більшої кількості кримінальних правопорушень або інших більш тяжких кримінальних правопорушень.

Якщо угоди досягнуто під час досудового розслідування, обвинувальний акт з підписаною сторонами угодою невідкладно надсилається до суду.

Розгляд щодо угоди проводиться судом під час підготовчого судового засідання за обов'язкової участі сторін угоди з повідомленням інших учасників судового провадження.

Якщо угоди досягнуто під час судового провадження, суд невідкладно зупиняє проведення процесуальних дій і переходить до розгляду угоди.

Суд зобов'язаний переконатися у судовому засіданні, що укладення угоди сторонами є добровільним, тобто не є наслідком застосування насильства, примусу, погроз або наслідком обіцянок чи дії будь-яких інших обставин, ніж ті, що передбачені в угоді. Для з'ясування добровільності укладення угоди у разі необхідності суд має право витребувати документи, у тому числі скарги підозрюваного чи обвинуваченого, подані ним під час кримінального провадження, та рішення за наслідками їх розгляду, а також викликати в судове засідання осіб та опитувати їх.

Одночасно суд перевіряє угоду на відповідність вимогам КПК України та/або закону. Суд відмовляє в затвердженні угоди, якщо:

1) умови угоди суперечать вимогам КПК України та/або закону, в тому числі допущена неправильна правова кваліфікація кримінального правопорушення, яке є більш тяжким ніж те, щодо якого передбачена можливість укладення угоди;

2) умови угоди не відповідають інтересам суспільства;

3) умови угоди порушують права, свободи чи інтереси сторін або інших осіб;

4) існують обґрунтовані підстави вважати, що укладення угоди не було добровільним, або сторони не примирилися;

5) очевидна неможливість виконання обвинуваченим взятих на себе за угодою зобов'язань;

6) відсутні фактичні підстави для визнання винуватості.

У такому разі досудове розслідування або судове провадження продовжуються у загальному порядку.

Як тільки суд переконається, що угода може бути затверджена, він ухвалює вирок, яким затверджує її і призначає узгоджену сторонами міру покарання, але при цьому вирок на підставі угоди має відповідати загальним вимогам до обвинувальних вироків з урахуванням певних особливостей, передбачених ч. 3 ст. 475 нового КПК. Зокрема, мотивувальна частина вироку на підставі угоди має містити:

1) формулювання обвинувачення та статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, яка передбачає кримінальне правопорушення, у вчиненні якого обвинувачувалася особа;

2) відомості про укладену угоду, її реквізити, зміст та визначену міру покарання;

3) мотиви, з яких суд виходив при вирішенні питання щодо відповідності угоди вимогам закону і ухваленні вироку;

4) положення закону, якими він керувався.

У резолютивній частині вироку на підставі угоди повинно міститися рішення про затвердження угоди із зазначенням її реквізитів, рішення про винуватість особи із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність, рішення про призначення узгодженої сторонами міри покарання щодо кожного з обвинувачень та остаточна міра покарання, а також деякі інші відомості, передбачені зазначеною статтею нового КПК.

Таким чином створюються умови для досягнення компромісу, який задовольняє суд та сторони процесу: суд зацікавлений у швидкому судовому провадженні (економічна доцільність), прокурор, слідчий — у викритті винних та розкритті тяжких злочинів, а підсудний та його захисник — у пом'якшенні покарання.

Втім, незважаючи на демократичність цього інституту, гостро постає питання його правозастосування.

На думку експертів, на практиці цілком реальна ситуація, коли підозрюваний, проаналізувавши економічну доцільність, буде йти на поступки, щоб убезпечити себе від можливого покарання, і неважливо при цьому, чи винен він насправді. До того ж, слідчі органи будуть масово пропонувати "домовитися".

Враховуючи те, що новий КПК щойно вступив в силу і ми ще не маємо можливості подивитися навіть на перші результати дії цього інституту, ми не можемо об'єктивно говорити про те, чи насправді він сприятиме швидкому вирішенню справ та розвантаженню судових та досудових органів.

Редзель Олександр Валентинович

курсант 4 курсу факультету кримінальної міліції

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

Науковий керівник: Дараган В.В.

Старший викладач

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ ОВС ІНФОРМАЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ІНТЕРНЕТ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ЗАГАЛЬНО-КРИМІНАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ

Становлення нових соціальних відносин і форм власності в інформаційній сфері, тісно зв'язане з розвитком глобальних комп'ютерних мереж, робить усе більш відчутний вплив на більшість важливих процесів функціонування сучасного суспільства. Не залишаються осторонь і процеси, які пов'язані зі злочинністю. Мережі інформаційних технологій створюють передумови як для істотної зміни способів здійснення «традиційних» злочинів, так і для появи нових видів злочинної діяльності, які обумовлюють проведення звичайних та специфічних оперативно-розшукових заходів.

У цьому важко переоцінити важливість формалізованого представлення про сутність і властивості щодо нового для юридичної науки феномена, яким є глобальні комп'ютерні мережі. Останні все частіше виступають не тільки предметом злочинних зазіхань або інструментом злочинної діяльності, але і джерелом цінної інформації про скоєні або плановані злочини. Розуміння суті і відповідних якісних характеристик явищ, пов'язаних з функціонуванням глобальних комп'ютерних мереж у сучасному суспільстві, необхідно для правильної кваліфікації відповідних протиправних діянь, правильного вибору методів і прийомів ведення оперативно-розшукових заходів та слідства. У той же час багато проблем сучасних глобальних комп'ютерних мереж вимагають проведення міждисциплінарних досліджень, заснованих на застосуванні різних підходів, моделей і теорій. У цілому систематизація знань у даній області повинна сприяти становленню теорії протидії злочинам в глобальних комп'ютерних мережах, розробці на цій основі ефективних правових механізмів, удосконалюванню нормативної бази.

Відомо, що аналіз відкритих інформаційних джерел забезпечує одержання цінної інформації для правоохоронної діяльності. Очевидно, інформація, що